

FILHARMONIA
SZCZECIN

Szanowni Państwo,

dobrym obyczajem przyjętym w salach koncertowych jest oklaskiwanie wykonawców wieloczęściowego utworu dopiero po jego zakończeniu. Krótkie przerwy między poszczególnymi częściami wypełnione są ciszą. Brawa między częściami, a jeszcze gorzej – w trakcie dłuższej pauzy mogą rozpraszać wykonawców oraz innych słuchaczy, a przez to zburzyć budowane przez muzykę napięcie i nastrój.

Piątek – 30 maja 2025 roku – godz. 19.00

GRANDIOSO **Romantycznie, bardzo romantycznie**

Orkiestra Symfoniczna
Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie

Stephen Waarts skrzypce
Marie-Elisabeth Hecker wiolonczela

Przemysław Neumann dyrygent

W programie:

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY
Uwertura do „Snu nocy letniej” op. 21 [12’]

JOHANNES BRAHMS
Koncert podwójny a-moll
na skrzypce, wiolonczelę i orkiestrę op. 102 [32’]
– Allegro
– Andante
– Vivace non troppo

/przerwa/

ROBERT SCHUMANN
IV Symfonia d-moll op. 120 [28’]
– Ziemlich langsam – Lebhaft
– Romanze (Ziemlich langsam)
– Scherzo (Lebhaft)
– Langsam – Lebhaft

STEPHEN WAARTS

Indywidualny styl gry Stephena Waartsa przyciąga do sal koncertowych publiczność całego świata. Posiada nader bogaty repertuar – obok popularnych koncertów skrzypcowych chętnie sięga po dzieła mniej znane. Jako laureat Konkursu im. królowej Elżbiety w 2015 roku (oraz nagrody publiczności) Waarts szybko zyskał sławę międzynarodową, którą ugruntowało przyznanie mu w 2017 roku Avery Fisher Career Grant.

Artysta koncertował m.in. z Chamber Orchestra of Europe, Konzerthausorchester Berlin, hr-Sinfonieorchester Frankfurt, Antwerp Symphony Orchestra, Royal Philharmonic Orchestra, Orchestre National de Belgique, Fort Worth Symphony, Luzerner Sinfonieorchester i Israel Philharmonic Orchestra pod batutą tak uznanych dyrygentów, jak Christoph Eschenbach, Sir Andras Schiff, Marin Alsop, Constantinos Carydis, Mirga Gražinytė-Tyla, Dalia Stasevska, Robert Spano, Maxime Pascal, Markus Stenz i Elim Chan. Jako kameralista pojawia się regularnie na renomowanych festiwalach – w Aspen, Marlboro, Gstaad i Rheingau. Z recitalami wystąpił m.in. w Lincoln Center, Boulez-Saal, Philharmonie Luxembourg, Philharmonie Haarlem, Fundación Juan March, San Francisco Performances, Vancouver Recital Society, londyńskiej Wigmore Hall, paryskim Luwrze oraz w Concertgebouw w Amsterdamie.

W sezonie 2024/2025 wirtuoz zadebiutował m.in. z City of Birmingham Symphony Orchestra (wykonał Koncert skrzypcowy D-dur Brahmsa, dyrygowała Mirga Gražinytė-Tyla), a także z Oregon Symphony Orchestra i Hannu Lintu w Koncercie skrzypcowym Barbera, z Orchestre de Picardie i Johanną Malangré w II Koncercie skrzypcowym g-moll Prokofiewa oraz z zespołem Israel Camerata pod batutą Marka Minkowskiego (grał utwory Bacha i Mozarta).

Stephen Waarts studiował u Aarona Rosanda w filadelfijskim Curtis Institute oraz w Kronberg Academy pod kierunkiem Mihaeli Martin i Christiana Tetzlaffa; wcześniej uczył się m.in. u Itzhaka Perlmana. Jako siedemnastolatek został w 2013 roku laureatem Międzynarodowego Konkursu Muzycznego w Montrealu, w 2014 roku zdobył zaś I nagrodę na Konkursie im. Menuhina.

MARIE-ELISABETH HECKER

Przełom w karierze tej wybitnej artystki nastąpił wraz z jej sensacyjnym sukcesem na Konkursie im. M. Rostropowicza w Paryżu w 2005 roku, gdzie zdobyła I nagrodę oraz dwie nagrody specjalne – zdarzyło się to po raz pierwszy w historii tego prestiżowego konkursu wiolonczelowego.

Od tego czasu Marie-Elisabeth Hecker należy do grona najbardziej rozchwytywanych muzyków młodszego pokolenia. Koncertowała m.in. z BBC Symphony Orchestra, Chamber Orchestra of Philadelphia, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Dresdner Philharmonie, Gewandhausorchester, hr-Sinfonieorchester Frankfurt, Israel Philharmonic Orchestra, Netherlands Radio Chamber Orchestra, Orchestre de la Suisse Romande, Orchestre de Paris, Orchestre National de France, Orchestre Philharmonique du Luxembourg, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Staatskapelle Berlin i Wiener Symphoniker pod dyktando Daniela Barenboima, Philippe'a Herreweghe, Marka Janowskiego, Christopha von Dohnányi, Daniela Hardinga, Thomasa Hengelbrocka, Kenta Nagano i in.

Chętnie występuje ze swym mężem, pianistą Martinem Helmchenem – do ważnych ośrodków muzycznych, które gościły ów znakomity duet, należą m.in. Concertgebouw w Amsterdamie, Filharmonia Berlińska, Teatro Colón w Buenos Aires, Elbphilharmonie w Hamburgu, londyńska Wigmore Hall, nowojorska Carnegie Hall, paryski Luwr, wiedeński Konzerthaus i Tonhalle w Zurychu. W 2022 roku oboje zaprezentowali na Festiwalu Zagłębia Ruhry i w Filharmonii Kolońskiej (rok później zaś na Ultraschall Festival) skomponowany niedawno Koncert podwójny Yorka Höllera. Artystka gra zresztą regularnie muzykę kameralną w różnych formacjach – m.in. z Antje Weithaas, Christianem Tetzlaffem, Stephenem Waartsem, Carolin Widmann i kwartetem Apollon Musagète.

Marie-Elisabeth Hecker rozpoczęła naukę gry na wiolonczeli w wieku pięciu lat. Jej głównym pedagogiem był uznany niemiecki wirtuoz Peter Bruns. Edukację kontynuowała u Heinricha Schiffa, brała nadto udział w kursach mistrzowskich u Annery Bylsmys, Bernarda Greenhouse'a, Fransa Helmersona, Gary'ego Hoffmana i Stevena Isserlisa. W 2009 roku została uhonorowana nagrodą Borletti-Buitoni Trust Award.

PRZEMYSŁAW NEUMANN

Jest absolwentem Akademii Muzycznej w Poznaniu, gdzie studiował dyrygenturę symfoniczno-operową w klasie prof. Jerzego Salwarowskiego i prof. Antoniego Grefa. W 2002 roku zajął III miejsce na III Przeglądzie Młodych Dyrygentów w Białymstoku. Już podczas studiów nawiązał współpracę z poznańskim Teatrem Muzycznym – do 2013 roku był dyrygentem i kierownikiem tamtejszej orkiestry – gdzie przygotował kilka premier oraz poprowadził kilkadziesiąt spektakli i koncertów. Współpracował także z Teatrem Wielkim w Poznaniu oraz Gliwickim Teatrem Muzycznym.

Dyrygował większością polskich orkiestr, w tym zespołami Filharmonii Narodowej w Warszawie, Polskiej Orkiestry Sinfonia Iuventus i Filharmonii Poznańskiej. Po obronie doktoratu w 2009 roku podjął pracę dydaktyczną w katedrze dyrygentury Akademii Muzycznej w Poznaniu; w latach 2019–2020 pełnił funkcję jej kierownika.

W 2017 roku uzyskał tytuł doktora habilitowanego sztuk muzycznych, a w 2019 – profesora uczelni. Właśnie Alma Mater stała się dla Przemysława Neumanna przestrzenią realizacji wielu projektów edukacyjno-artystycznych, spośród których należy wymienić koncerty z akademicką Orkiestrą Symfoniczną (uwieńczone nagraniem płyty z muzyką Karola Kurpińskiego) i z Orkiestrą Sinfonietta oraz coroczne operowe spektakle studenckie w Teatrze Wielkim w Poznaniu i koncerty w ramach cyklu „Kreaspiracje”.

W latach 2015–2024 pełnił funkcję dyrektora Filharmonii Opolskiej. W tym czasie rozpoczął intensywną pracę nad nieznanymi bądź niesłusznie pomijanymi dziełami polskich twórców, co zaowocowało cyklem koncertów „Polska Muzyka Zapomniana” oraz serią wydawniczą o tej samej nazwie, opublikowaną we współpracy z powołaną w 2016 roku „Fundacją dla Kultury”, w której Przemysław Neumann pełni funkcję prezesa. Prowadząc Orkiestrę Symfoniczną Filharmonii Opolskiej dokonał również szeregu nagrań płytowych dzieł polskich kompozytorów.

Od 1 września 2024 roku pełni funkcję dyrektora naczelnego i artystycznego Filharmonii w Szczecinie.

GRANDIOSO Romantycznie, bardzo romantycznie

Pierwszy publiczny koncert **Felixa Mendelsohna Bartholdy'ego** (1809–1847) poza rodzinnym Berlinem odbył się w lutym 1827 roku w Szczecinie. Osiemnastoletni kompozytor przedstawił wówczas m.in. ukończoną rok wcześniej **Uwerturę do „Snu nocy letniej”** Williama Shakespeare'a. Elfy, młodzi kochankowie, dwór ateński, prości rzemieślnicy wystawiający sztukę o Pyramie i Tyzbe – to bogactwo postaci, a zwłaszcza idea metamorfozy, sprowokowały kompozytora do adaptacji formy sonatowej: tok allegro przerywają powtarzające się cztery akordy instrumentów dętych. Słyszymy je zresztą już na samym początku – symbolizują one magiczny nektar, przy pomocy którego psotny duszek Puk dokonuje przemiany śmiertelników. W ten sposób ekspozycja uwertury, rozszerzona w celu wprowadzenia charakterystyki postaci, przedstawia zasadniczą ideę sztuki.

Gdy w 1843 roku Mendelssohn napisał muzykę teatralną do całej komedii (z partiami wokalnymi i tekstami wygłaszanymi na tle muzyki), kazał zabrzmieć tym właśnie akordom również przy finałowym monologu Puka: „Jeżeli my, duchy płocze, / obraziliśmy was trochę, / wiedźcie, że to sen jedynie / i zaraz jak sen przeminie. / Niech ta cała sprawa błaha / nad wami jak sen się waha, / trwajcie w tym śnie jak w zabawie, / a co złe, ja naprawię” (przet. K. I. Gałczyński). (12')

Koncert podwójny a-moll na skrzypce, wiolonczelę i orkiestrę op. 102 (1887) **Johannesa Brahmsa** (1833–1897) to jedyne jego dzieło orkiestrowe powstałe w ciągu ostatnich dwunastu lat życia twórcy, tzn. już po napisaniu IV Symfonii e-moll. Niecodzienne zestawienie instrumentów solowych było powodowane tym, że kompozytor chciał zarówno odnowić zmałą przyjaźń ze skrzypkiem Josephem Joachimem, jak i spełnić prośbę Roberta Hausmanna o napisanie koncertu wiolonczelowego.

Brahms łączy tu barokową formę *concerto grosso* (w którym grupa solistów jest przeciwstawiona całemu zespołowi) z klasyczną formą koncertu. W 1779 roku Mozart stworzył Symfonię koncertującą Es-dur na skrzypce, altówkę i orkiestrę, prawie trzydzieści lat później Beethoven napisał Koncert potrójny C-dur na skrzypce, wiolonczelę, fortepian i orkiestrę – są to również wzory, do których Brahms postanowił nawiązać. Pewną trudnością (czy też wyzwaniem) było to, że skrzypce i wiolonczela nie są instrumentami kontrastującymi, lecz harmonijnie ze sobą współbrzmiającymi.

Koncert podwójny jest uznawany za arcydzieło, zarówno pod względem architektonicznej logiki, jak i romantycznej ekspresji. Jego dość chłodne przyjęcie było spowodowane tym, że dzieło wyprzedzało swoje czasy – nie tylko zestawieniem instrumentów solowych, lecz i solistycznym użyciem wiolonczeli. Przed Brahmem bowiem w drugiej połowie XIX wieku nie zrodził się w zasadzie żaden znaczący koncert na ten instrument, arcydzieło Dvořáka miało zaś powstać dopiero siedem lat później. Brahms z właściwą sobie skromnością pisał, że powinien był przekazać zamysł koncertu podwójnego komuś, kto lepiej zna oba instrumenty...

Podobnie jak Beethoven powierzył on prezentowanie tematów wiolonczeli; w przeciwieństwie jednak do swego poprzednika wykorzystał wszystkie jej rejestry. Aczkolwiek wiolonczela nie dominuje nad skrzypcami, bywa niekiedy czymś więcej niż jedynie równorzędną ich partnerką. (32')

Jako datę powstania **IV Symfonii d-moll op. 120 Roberta Schumanna** (1810–1856) trzeba podać zarówno rok 1841, w którym została skomponowana wersja pierwsza (dedykowana żonie, wykonana w Lipsku i przyjęta niezbyt ciepło), oraz 1851, gdy Schumann ostatecznie ukończył dzieło, zagrane dwa lata później w Düsseldorfie – na krótko przed nieudaną próbą samobójczą kompozytora.

Symfonia d-moll jest świadectwem jego odchodzenia od klasycznej separacji poszczególnych części – szybkiej, wolnej, tanecznej w tempie umiarkowanym oraz znów szybkiej – w kierunku właściwej stylowi romantycznemu organicznej jedności dzieła. Nic więc dziwnego, że Schumann traktował swój utwór raczej jako fantazję symfoniczną; jedność trzeciego i czwartego ogniwa została podkreślona pasażowym przejściem – wzorowanym być może na tym, które znamy z Beethovenowskiej V Symfonii.

Wersja dzieła z 1851 roku – z częściami wykonywanymi *attacca* (tj. bez przerwy) i opatrzonymi niemieckimi określeniami tempa – została opublikowana przez Clarę Schumann, a wariant wcześniejszy dał do druku Johannes Brahms (dopiero w roku 1891), co stało się powodem poróżnienia z całkowicie zaskoczoną tym postępkim Clarą. Ta bowiem ceniła ostateczną postać IV Symfonii. W pierwszej wersji widziała wprawdzie liczne, niepozbawione uroku detale (które rzucały światło na technikę kompozytorską Schumanna), ale także pewne niezręczności w traktowaniu niektórych instrumentów. Sama treść muzyczna nie zmieniła się zbyt wiele; nietrudno zauważyć, że ideałem brzmieniowym pozostał dla Schumanna styl orkiestrowy Beethovena, Schuberta i Mendelssohna.

Natomiast Brahms był innego zdania. W jednym z jego listów (1886) czytamy: „To prawdziwa przyjemność widzieć tu wszystko wyrażone tak jasno i spontanicznie, ze stosowną lekkością i wdziękiem. [...] *Wszystko jest tak absolutnie naturalne, że nie można sobie tego wyobrazić inaczej; nie ma tu ani jaskrawych barw, ani wymuszonych efektów.* Ta partytura nigdy nie powinna była zostać poddana rewizji. Bez wątpienia straciła wiele ze swego powabu, lekkości i jasności wypowiedzi”.

Dzisiaj wykonuje się i nagrywa obie redakcje utworu. Dodajmy na koniec, że to jednak wersja późniejsza – wbrew nieprzychylnemu osądowi Brahmsa – uważana jest za kanoniczną. (28')

Piotr Urbański

Sehr geehrte Damen und Herren,

bei mehrteiligen Kompositionen ist es im Konzertsaal allgemein üblich, erst nach dem Verklängen des Gesamtwerkes zu applaudieren.

In den kurzen Pausen zwischen den einzelnen Sätzen herrscht Stille.

Applaus zwischen den Sätzen oder gar während einer längeren Pause im Stück kann Musiker und Zuhörer ablenken und so die durch die Musik geschaffene Spannung und Stimmung zunichtemachen.

Freitag – 30. Mai 2025 – 19.00 Uhr

GRANDIOSO **Romantisch, sehr romantisch**

Sinfonieorchester
der Mieczysław-Karłowicz-Philharmonie Szczecin

Stephen Waarts Violine
Marie-Elisabeth Hecker Cello

Przemysław Neumann Leitung

Programm:

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY
Ouvertüre „Ein Sommernachtstraum“ op. 21 [12']

JOHANNES BRAHMS
Doppelkonzert a-Moll
für Violine, Cello und Orchester op. 102 [32']
– Allegro
– Andante
– Vivace non troppo

/Pause/

ROBERT SCHUMANN
Sinfonie Nr. 4 d-Moll op. 120 [28']
– Ziemlich langsam – Lebhaft
– Romanze (Ziemlich langsam)
– Scherzo (Lebhaft)
– Langsam – Lebhaft

STEPHEN WAARTS

Stephen Waarts' individueller Stil lockt das Publikum in aller Welt. Er verfügt über ein breitgefächertes Repertoire – neben beliebten Violinkonzerten spielt er gerne weniger bekannte Werke. Im Jahre 2015 sorgte sein Erfolg beim Concours Reine Élisabeth de Belgique – wo die Mehrheit des Fernsehpublikums für ihn stimmte – für internationale Aufmerksamkeit. 2017 erhielt er das prestigeträchtige Avery Fisher Career Stipendium.

Der Künstler konzertierte mit dem Chamber Orchestra of Europe, dem Konzerthausorchester Berlin, dem hr-Sinfonieorchester Frankfurt, dem Antwerpener Sinfonieorchester, dem Royal Philharmonic Orchestra, dem Orchestre National de Belgique, dem Fort Worth Symphony Orchestra, dem Luzerner Sinfonieorchester und dem Israel Philharmonic Orchestra unter der Leitung von Christoph Eschenbach, Sir Andras Schiff, Marin Alsop, Constantinos Carydis, Mirga Gražinytė-Tyla, Dalia Stasevska, Robert Spano, Maxime Pascal, Markus Stenz, Elim Chan u.a. Als Kammermusiker tritt er regelmäßig bei namhaften Festivals auf, darunter in Aspen, Marlboro, Gstaad und im Rheingau. Er gab Recitals u.a. im Lincoln Center, dem Boulez-Saal, der Philharmonie Luxemburg, der Philharmonie Haarlem, der Fundación Juan March, den San Francisco Performances, der Vancouver Recital Society, der Londoner Wigmore Hall, dem Pariser Louvre und dem Concertgebouw Amsterdam.

In der Saison 2024/2025 debütierte er u.a. mit dem City of Birmingham Symphony Orchestra (er spielte Brahms' Violinkonzert D-Dur unter der Leitung von Mirga Gražinytė-Tyla) sowie mit dem Oregon Symphony Orchestra und Hannu Lintu in Barbers Violinkonzert, mit dem Orchestre de Picardie und Johanna Malangré in Prokofjews Violinkonzert Nr. 2 g-Moll als auch mit dem Ensemble Israel Camerata unter Marc Minkowski (er führte Werke von Bach und Mozart auf).

Stephen Waarts studierte bei Aaron Rosand am Curtis Institute in Philadelphia sowie an der Kronberg Academy bei Mihaela Martin und Christian Tetzlaff. Früher lernte er u.a. bei Itzhak Perlman. Als Siebzehnjähriger war er 2013 Preisträger des Internationalen Musikwettbewerbs in Montreal, 2014 gewann er den 1. Preis beim Menuhin-Wettbewerb.

MARIE-ELISABETH HECKER

Den internationalen Durchbruch bescherte ihr der sensationelle Erfolg beim M.-Rostropowitsch-Wettbewerb 2005 in Paris: Dort gewann sie – erstmals in der Geschichte dieses bedeutenden Cellowettbewerbes – sowohl den 1. Preis als auch zwei Sonderpreise.

Seitdem gehört Marie-Elisabeth Hecker zu den gefragtesten Solistinnen der jüngeren Generation. Sie gastierte u.a. beim BBC Symphony Orchestra, dem Chamber Orchestra of Philadelphia, dem Deutschen Symphonie-Orchester Berlin, der Dresdner Philharmonie, dem Gewandhausorchester, dem hr-Sinfonieorchester Frankfurt, dem Israel Philharmonic Orchestra, dem Netherlands Radio Chamber Orchestra, dem Orchestre de la Suisse Romande, dem Orchestre de Paris, dem Orchestre National de France, dem Orchestre Philharmonique du Luxembourg, dem Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, der Staatskapelle Berlin und bei den Wiener Symphonikern – unter der Leitung von Daniel Barenboim, Philippe Herreweghe, Marek Janowski, Christoph von Dohnányi, Daniel Harding, Thomas Hengelbrock, Kent Nagano u.a.

Mit ihrem Ehemann, dem Pianisten Martin Helmchen, tritt sie weltweit auf – sie waren u.a. am Concertgebouw Amsterdam, der Berliner Philharmonie, dem Teatro Colón Buenos Aires, der Elbphilharmonie Hamburg, der Wigmore Hall London, der Carnegie Hall New York, dem Pariser Louvre, dem Wiener Konzerthaus und der Tonhalle Zürich zu Gast. 2022 brachten sie das neue Doppelkonzert von York Höller beim Klavier-Festival Ruhr und in der Kölner Philharmonie zur Uraufführung, das auch beim Ultraschall-Festival 2023 zu erleben war. Die Künstlerin spielt auch Kammermusikkonzerte in verschiedenen Formationen mit Antje Weithaas, Christian Tetzlaff, Stephen Waarts, Carolin Widmann und dem Apollon Musagète Quartett.

Marie-Elisabeth Hecker begann im Alter von fünf Jahren mit dem Cellospiel. Ihr Hauptlehrer war der bedeutende deutsche Cellist Peter Bruns. Sie setzte ihr Studium bei Heinrich Schiff fort und nahm an Meisterkursen bei Anner Bylsma, Bernard Greenhouse, Frans Helmerson, Gary Hoffman und Steven Isserlis teil. 2009 wurde sie mit dem Borletti-Buitoni Trust Award geehrt.

PRZEMYSŁAW NEUMANN

Przemysław Neumann schloss sein Dirigierstudium (Orchester- und Operndirigieren) bei Prof. Jerzy Salwarowski und Prof. Antoni Gref an der Musikakademie Posen ab. Im Jahre 2002 erhielt er den dritten Preis beim 3. Wettbewerb für junge Dirigenten in Białystok. Bereits während des Studiums begann er seine Zusammenarbeit mit dem Posener Musiktheater – bis 2013 war er Dirigent und Manager des Orchesters, bereitete mehrere Inszenierungen vor und dirigierte einige hundert Aufführungen und Konzerte. Er arbeitete auch mit der Posener Oper und dem Musiktheater Gleiwitz zusammen. Er leitete die meisten polnischen Orchester, darunter die Ensembles der Nationalphilharmonie Warschau, der Posener Philharmonie und der Sinfonia Iuventus.

Nachdem er 2009 promoviert hatte, nahm er einen Lehrauftrag am Lehrstuhl für Dirigieren an der Posener Musikakademie an, den er in den Jahren 2019–2020 leitete. 2017 verlieh man ihm den Titel eines habilitierten Doktors, 2019 den Titel eines Universitätsprofessors. Seine Alma Mater wurde für ihn zum Raum für die Verwirklichung zahlreicher Projekte, darunter für Konzerte mit dem Sinfonieorchester der Akademie (gekrönt durch die CD-Einspielung der Musik von Karol Kurpiński) und mit dem Orchester „Sinfonietta“ sowie jährliche studentische Aufführungen in der Posener Oper und Konzerte im Rahmen der Reihe „Kreaspiracje“.

In den Jahren 2015–2024 war er Direktor der Philharmonie Oppeln. Gleichzeitig begann er mit einer intensiven Arbeit an unbekannten oder zu Unrecht vernachlässigten Werken polnischer Komponisten, die in der Konzertreihe „Polnische vergessene Musik“ und der gleichnamigen Verlagsreihe mündete. In Zusammenarbeit mit der 2016 gegründeten „Stiftung für Kultur“, deren Präsident Przemysław Neumann ist, wurden Partituren mit Orchesterstimmen von Karol Kurpiński, Zygmunt Noskowski, Witold Maliszewski, Feliks Nowowiejski u.a. veröffentlicht. Außerdem realisierte Przemysław Neumann mit dem Orchester der Philharmonie Oppeln zahlreiche Aufnahmen der polnischen Musik.

Am 1. September 2024 übernahm er die Position des Intendanten der Stettiner Philharmonie.

GRANDIOSO

Romantisch, sehr romantisch

Der erste öffentliche Konzert von **Felix Mendelsohn Bartholdy** (1809–1847) außerhalb seiner Heimatstadt Berlin fand im Februar 1827 in Stettin statt. Damals präsentierte der achtzehnjährige Komponist u.a. die 1826 vollendete **Ouvertüre „Ein Sommernachtstraum“** nach William Shakespeare. Elfen, junge Liebende, der athenische Hof, schlichte Handwerker, die ein Stück über Pyramus und Thisbe darbieten – diese Fülle an Charakteren und vor allem die Idee der Metamorphose veranlassten den Komponisten, die Sonatenform zu modifizieren: Der Verlauf des Allegros wird durch die wiederholten vier Bläserakkorde unterbrochen. Diese erklingen gleich zu Beginn und symbolisieren den magischen Nektar, mit dem der boshafte Geist Droll die Helden verwandelt. Auf diese Weise legt die Exposition der Ouvertüre, die einer tieferen Charakterisierung der Figuren dienen soll, die Grundidee des Stückes nahe.

Als Mendelssohn 1843 die Theatermusik für die gesamte Komödie schrieb (das Werk umfasste auch Gesangspartien und musikalisch untermalte gesprochene Dichtung), ließ er eben diese Akkorde samt dem Schlussmonolog Drolls erklingen: „Wenn wir Schatten Euch beleidigt, / o, so glaubt – und wohl verteidigt / sind wir dann! – Ihr alle schier / habet nur geschlummert hier / und geschaut in Nachtgesichten / Eures eignen Hirnes Dichten. / Wollt Ihr diesen Kindertand, / der wie leere Träume schwand, / liebe Herrn, nicht gar verschmäh'n, / sollt Ihr bald was Beßres sehn“ (übers. von A. W. von Schlegel). (12')

Das **Doppelkonzert a-Moll für Violine, Violoncello und Orchester op. 102** (1887) ist das einzige Orchesterwerk, das **Johannes Brahms** (1833–1897) in den letzten zwölf Jahren seines Lebens komponierte, d.h. nach der Vierten Sinfonie e-Moll. Die ungewöhnliche Konstellation von Soloinstrumenten rührte von Brahms' Plan her, die abgekühlte Verbindung zum Violinisten Joseph Joachim wiederzubeleben und zugleich Robert Hausmanns Bitte um ein Cellokonzert zu erfüllen.

Brahms verbindet hier miteinander die barocke Form des *concerto grosso* (bei der eine Solistengruppe einem Ensemble gegenübersteht) mit der klassischen Form des Konzerts. 1779 schuf Mozart die *Sinfonia concertante* Es-Dur für Violine und Viola, fast dreißig Jahre später entstand Beethovens Tripelkonzert C-Dur für Violine, Cello und Klavier – Brahms beschloss an diese Muster anzuknüpfen. Eine gewisse Schwierigkeit (beziehungsweise eine Herausforderung) bestand darin, dass Violine und Cello keine kontrastierenden Instrumente sind, sondern harmonisch koexistieren.

Das Doppelkonzert a-Moll gilt als Meisterwerk, sowohl hinsichtlich der architektonischen Logik als auch des romantischen Ausdrucks. Die eher kühle Aufnahme war darauf zurückzuführen, dass das Werk dem damaligen Geschmack nicht entsprach: Nicht nur die von Brahms gewählte Gegenüberstellung von Soloinstrumenten hielt man für problematisch, sondern auch die Einführung des Solocellos. Kein bedeutendes Konzert für dieses Instrument entstand vor Brahms in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts (Dvořaks Meisterwerk sollte erst sieben Jahre später geschrieben werden). Brahms stellte bescheiden fest, er hätte die Idee solches Doppelkonzerts demjenigen abtreten sollen, der beide Instrumente besser beherrschte...

Alle Themen werden durch das Cello – genauso wie bei Beethoven – angestimmt; im Gegensatz zu ihm nutzte Brahms jedoch alle Register des Instruments. Obwohl das Cello nie dominiert, ist es für die Violinstimme manchmal mehr als ihr gleichwertiger Partner. (32')

Es gibt eigentlich zwei Entstehungsdaten der **Sinfonie Nr. 4 op. 120** von **Robert Schumann** (1810–1856). 1841 entstand ihre erste, der Frau des Komponisten zugeeignete Fassung; die Leipziger Uraufführung des Werkes wurde verhältnismäßig kühl angenommen. Die zweite Version der Partitur fertigte der Komponist 1851 an, diese wurde zwei Jahre später – kurz vor Schumanns Suizidversuch – in Düsseldorf präsentiert.

Vier Sätze der klassischen Sinfonieform (mit ihrer typischen Disposition der Tempi: schnell – langsam – mäßig schnell und tänzerisch – wieder schnell) betrachtete Schumann der romantischen Denkweise gemäß als organisch kohärente Orchesterfantasie. Den kontinuierlichen Charakter der Sinfonie unterstreicht das zwischen den dritten und vierten Satz eingeführte Bindeglied, für das eine ähnliche Passage aus der 5. Sinfonie von Beethoven (möglicherweise) als Vorbild diente.

Die zweite Version (mit deutschen Tempobezeichnungen, alle Sätze folgen hier ohne Pausen aufeinander) wurde von Clara Schumann veröffentlicht. Die Erstfassung publizierte wiederum Johannes Brahms im Jahre 1891 (dadurch kam es zu einem Zerwürfnis zwischen ihm und Clara, die von der Ankündigung der Ausgabe überrascht war). Die Frau des Komponisten schätzte die endgültige Bearbeitung der Partitur. In der ersten Version sah sie viele reizvolle Details (die ein Licht auf Schumanns Kompositionsweise werfen), aber auch gewisse Ungeschicklichkeiten der Instrumentierung. Die Unterschiede in der musikalischen Substanz sind eher gering, man bemerkt ohne Weiteres, dass sein Klangideal das von Beethoven, Schubert und Mendelssohn blieb.

Brahms' Kommentar zur Erstfassung finden wir in einem Brief von 1886: „Es ist aber auch eine Freude zu sehen, wie das heiter und leicht Erfundene ebenso leicht und natürlich ausgesprochen wird. [...] Alles ist ganz selbstverständlich, und als könnte es ja gar nicht anders sein, nirgend eine grelle Farbe, nichts willkürlich aufgesetzt. Jeder, der sie sieht, ist meiner Meinung, dass die Partitur durch die Umarbeitung nicht gewonnen hat; an Anmut, Leichtigkeit, Klarheit gewiss verloren“.

Gegenwärtig pflegt man die beiden Versionen dieser Sinfonie aufzuführen, wobei wohl nur die zweite Fassung – gleichsam wider Brahms' Ansicht – im Konzertkanon verankert ist. (28')

Piotr Urbański

(Deutsche Fassung von Tomasz Kowalewski)

Zapraszamy na kolejne koncerty:

06.06. **GRANDIOSO** **Klasycyzm z kilku stron**

pt, 19.00 koncert symfoniczny

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie

Karol Nasiłowski kontrabas

Przemysław Fiugajski dyrygent

K. KURPIŃSKI – Uwertura do opery „Dwie chatki”

D. DRAGONETTI / M. BYLINA – II Koncert kontrabasowy D-dur

J. HAYDN – Symfonia G-dur „Oksfordzka” Hob. I:92

13.06. **GRANDIOSO** **Zakończenie 77. sezonu artystycznego**

pt, 19.00 koncerty symfoniczne

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie

Kate Liu fortepian

Przemysław Neumann dyrygent

W. A. MOZART – Uwertura do opery „Czarodziejski flet” KV 620

L. van BEETHOVEN – V Koncert fortepianowy Es-dur op. 73

G. MAHLER – I Symfonia D-dur „Tytan”

14.06.

21.06. **MUZYKA NA WODZIE JANA WARACZEWSKIEGO**

koncert plenerowy
sb, 21.00 Przystań Jacht Klubu AZS, ul. Przestrzenna 9

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie

Rafał Bartmiński tenor

Przemysław Neumann dyrygent

W programie: przeboje muzyki klasycznej

27.06. **FILMOWO W AMFITEATRZE**

koncert plenerowy
pt, 21.00 Teatr Letni im. Heleny Majdaniec

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie

Chór Politechniki Morskiej w Szczecinie

Olga Szomańska, Marcin Januszkiewicz wokaliści

Magda Miśka-Jackowska prowadzenie

Przemysław Neumann dyrygent

Unsere Konzertempfehlungen:

06.06. GRANDIOSO **Klassizismus von mehreren Seiten**

Fr, 19.00 sinfonisches Konzert

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Karol Nasifowski Kontrabass

Przemysław Fiugajski Leitung

K. KURPIŃSKI – Ouvertüre zur Oper „Zwei Hütten“

D. DRAGONETTI / M. BYLINA – Kontrabasskonzert Nr. 2 D-Dur

J. HAYDN – Sinfonie G-Dur „Oxford“ Hob. I:92

13.06. GRANDIOSO **Abschluss der 77. Spielzeit**

Fr, 19.00 sinfonische Konzerte

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Kate Liu Klavier

Przemysław Neumann Leitung

Sa, 19.00

W. A. MOZART – Ouvertüre zur Oper „Die Zauberflöte“ KV 620

L. van BEETHOVEN – Klavierkonzert Nr. 5 Es-Dur op. 73

G. MAHLER – Sinfonie Nr. 1 D-Dur „Titan“

21.06. WASSERMUSIK VON JAN WARACZEWSKI

Konzert im Freien

Sa, 21.00 Jachthafen des AZS-Klubs, ul. Przestrzenna 9

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Rafał Bartmiński Tenor

Przemysław Neumann Leitung

Programm: Hits der klassischen Musik

27.06. FILMMUSIK IM AMPHITHEATER

Konzert im Freien

Fr, 21.00 Helena-Majdaniec-Sommertheater

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Chor der Technischen Meereshochschule Stettin

Olga Szomańska, Marcin Januszkiewicz Gesang

Magda Miśka-Jackowska Moderierung

Przemysław Neumann Leitung

ORKIESTRA W DZISIEJSZYM KONCERCIE: ORCHESTRE IM HEUTIGEN KONZERT:

KONCERTMISTRZ /
KONZERTMEISTER
Paweł Maślanka

I SKRZYPCE / 1. VIOLINE

Karolina Hyla-Wybraniec
Maria Sakowska
Joanna Goch
Edyta Wolańska
Andrii Kreshchenskyi
Elżbieta Fabiszak-Dąbrowska
Izabela Wojciechowska
Alina Krzyżewska
Wioletta Borkowska
Maria Nowak
Anna Majewska
Dominik Gugala
Olga Rozmus

II SKRZYPCE / 2. VIOLINE

Anna Przerwa
Robert Smoliński
Diana Miszkiet-Gugala
Alicja Poręba
Miłosz Kosmal
Alicja Ptasieński
Aleksandra Górka
Małgorzata Borowiecka
Joanna Ostaszewska
Magdalena Pajestka
Patrycja Kozak
Robert Cybulski

ALTÓWKI / BRATSCH

Grzegorz Sadowski
Wojciech Mazur
Galina Smolińska
Magdalena Micke
Dominika Kotlicka
Luca Persico
Zuzanna Walenciak
Ludmiła Rusin
Aleksandra Majewska
Izabela Joniec

WIOLONCZELE / CELLI

Tomasz Szczęsny
Yesong Lee
Klara Świdrów
Hanna del Noce
Jacek Tomczak
Natalia Wesołowska
Ihor Chilipik
Katarzyna Meisinger

KONTRABASY / KONTRABÄSSE

Karol Nasitowski
Paweł Jędrzejewski
Michał Mitschke
Wojciech Gunia
Robert Możejewski
Jan Gottschling

FLETY / FLÖTEN

Joanna Kowalczyk
Filippo del Noce

OBOJE / OBOEN

Mateusz Żurawski

Grzegorz Święciochowski

KLARNETY / KLARINETTEN

Piotr Wybraniec

Krzysztof Baturo

FAGOTY / FAGOTTE

Michał Szydłowski

Anna Bownik

WALTORNIE / HÖRNER

Katarzyna Sułkowska

Radosław Zamojski

Oleksandr Melnychenko

Dmitrij Wdowiczenko

TRĄBKI / TROMPETEN

Sławomir Kuszvara

Marcin Olkowski

PUZONY / POSAUNEN

Mateusz Kupski

Oleksij Haritonow*

Igor Puszkas

TUBA

Tomasz Zienkiewicz

KOTŁY / PAUKEN

Dariusz Jagiełło

*gościnnie / als Gast

Informacje:

Sekretariat Filharmonii jest czynny:

od poniedziałku do piątku w godz. 8.30–16.30
tel. +48 91 430 95 11, sekretariat@filharmonia.szczecin.pl

filharmonia.szczecin.pl

Kasa Filharmonii:

tel. +48 91 431 07 20, infolinia +48 539 94 94 54
kasa@filharmonia.szczecin.pl

Kasa jest czynna:

od wtorku do czwartku w godz. 13.00–18.00
w piątek w godz. 13.00–20.00, w sobotę w godz. 12.00–16.00
oraz godzinę przed każdym biletowanym wydarzeniem,
którego organizatorem jest Filharmonia.

Infolinia jest czynna:

od wtorku do czwartku w godz. 10.00–16.00.

Więcej: <https://filharmonia.szczecin.pl/bilety>

Galeria dostępna jest dla odwiedzających w:

soboty i niedziele: 12.00–16.00 (ostatnie wejście o 15.30)

**Filharmonia zastrzega sobie prawo
do wprowadzania zmian w repertuarze.**

Informationen:

Das Sekretariat der Philharmonie ist geöffnet:

von Montag bis Freitag 8.30–16.30 Uhr
Tel. +48 91 430 95 11, sekretariat@filharmonia.szczecin.pl

filharmonia.szczecin.pl

Kasse:

Tel. +48 91 431 07 20, Info +48 539 94 94 54
kasa@filharmonia.szczecin.pl

Die Kasse ist geöffnet:

von Dienstag bis Donnerstag 13.00–18.00 Uhr
am Freitag 13.00–20.00 Uhr, am Samstag 12.00–16.00 Uhr
und eine Stunde vor jeder von der Philharmonie organisierten Veranstaltung.

Info:

von Dienstag bis Donnerstag 10.00–16.00 Uhr.

Mehr Infos: <https://filharmonia.szczecin.pl/bilety>

Die Galerie ist geöffnet:

samstag und sonntag: 12.00–16.00 Uhr (letzter Einlass um 15.30 Uhr)

Die Philharmonie behält sich Besetzungs- und Programmänderungen vor.

Helmut Newton.

Music & Portraits

FILHARMONIA W SZCZECINIE
GALERIA POZIOM 4.

WYSTAWA DOSTĘPNA
OD 29.03.2025 DO 29.06.2025

PHILHARMONIE IM SZCZECIN
GALERIE AUF DER 4. ETAGE

AUSSTELLUNG VERFÜGBAR
VOM 29.03.2025 BIS 29.06.2025

V FESTIWAL

Słyszę Dobre Dźwięki

30.05 – 1.06

Szczegóły i program na:
SDD.filharmonia.szczecin.pl

Mecenas Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie

Patron Sezonu Artystycznego 2024/2025

Partner Motoryzacyjny Filharmonii

Znajdą nas Państwo / Unsere Webpräsenz:

facebook.com/filharmoniaszczecin
instagram.com/filharmoniaszczecin
x.com/filharmoniaSZN
youtube.com/filharmoniaszczecin
filharmonia.szczecin.pl

Odwiedź stronę:
historia.filharmonia.szczecin.pl